

Dung

Đất lành chim đậu

Đất không lành đất nhậu luôn chim

Theo quan niệm Tây phương, một xã hội hay tổ chức muốn phát triển tốt cần 3 chữ T là Talent, Technology và Tolerance. Talent thì thời nào cũng có, Technology thì Talent có thể tạo ra hoặc có tiền là mua được. Tolerance là phần mềm quan trọng để chạy hai chữ T kia. Không có phần mềm này thì hai chữ T kia chỉ bỏ xó và rét ri mà thôi. Tolerance thu hút tài năng và khuyến khích các ý tưởng mới góp phần cho sự phát triển của xã hội. Mình muốn dùng chữ Dung để nói đến Tolerance. Dung ở đây là sự chấp nhận những ý kiến hay ứng xử khác biệt mà mình không thích hay không đồng ý. Không phân biệt đối xử hay đúng hơn là không ghét bỏ hay trừ dập những ai có ý kiến khác với mình. Không nên chỉ vì bất đồng ý kiến mà triệt hạ nhau, cần có cách nhìn cởi mở và bao dung hơn với những người có cá tính mạnh nếu điều đó không làm hại ai. Chữ Dung này là điều đang thiếu trầm trọng ở xã hội Việt Nam vào thời điểm này. Không chỉ là số không mà là số âm. Ở đó sự khoan dung đã và đang được thay thế bởi hẹp hòi, nhỏ nhen. Tolerance bị thay thế bởi Bigotry and Narrow-mindedness.

Do đặc thù lịch sử đất Việt, hàng trăm năm con người sống trong một cộng đồng nhỏ khép kín như làng, xã. Tổ tiên mình ít có dịp tiếp xúc

với những cái mới kể cả cái nhỏ nhất. Một giọng nói lạ đã là rất lạ. Một lần mình hỏi mẹ mình sao người trong làng thường hay lấy nhau. Mẹ mình bảo trai làng khác đến của gái làng mình thường không được chào đón, nhiều khi còn bị chửi đươi, đánh đập. Con gái trong làng mà quen trai làng khác cũng được cho là lãng loạn. Tóm lại, người Việt có cơ địa dị ứng rất cao, nhạy cảm với cả những điều mà những giống người khác coi là bình thường, như giọng nói lạ, màu da lạ, hay áo quần lạ. Một nguyên nhân nữa là sự ảnh hưởng của Nho giáo qua nhiều thế kỷ của lịch sử cận đại. Nho giáo có những cái hay nhưng mang nhiều tư tưởng hẹp hòi bảo thủ chứ không bao dung và mang tinh thần từ bi bác ái như Phật Giáo hay Thiên Chúa Giáo. Bằng chứng cho thấy trong những giai đoạn Phật giáo phát triển, được xem như là quốc giáo như ở thời nhà Lý hay nhà Trần, đất nước ta phát triển nở rộ về mọi mặt.

Nhưng nguyên nhân chính là môi trường xã hội Việt Nam hiện tại làm cho hạt giống đó được sinh sôi nảy nở tột bậc. Mình là dân trồng rau nên kinh nghiệm được điều này. Trong hai tháng tư và năm, rau chỉ nảy mầm chứ không lớn được. Chỉ trong vòng hai tuần với điều kiện khí hậu tối ưu như nắng, nhiệt độ, độ ẩm thích hợp mà rau mọc nhanh còn hơn cả cỏ. Việt Nam mình hiện tại là một môi trường tối ưu cho sự bất khoan dung do sự thiếu hiểu biết, ích kỷ và sợ hãi của mỗi người dân chúng ta. Sự bất khoan dung này bắt đầu từ khi CNCS du nhập vào đất nước hình chữ S. Chỉ có ĐCS mới đủ khả năng để lãnh đạo đất nước. Yêu XHCN thì mới là yêu nước. Những tư tưởng cực kỳ hẹp hòi đó đã đưa đất nước vào thời kỳ mạt vận, tạo điều kiện cho những kẻ cơ hội lên ngôi. Bằng thành tích của họ là những cuộc cách mạng long trời lở đất như cải cách ruộng đất, cách mạng văn hóa, đánh tư sản mại bản. Toàn là những đao to búa lớn để đập bể những gì văn minh còn sót lại của xã hội loài người. Đỉnh điểm

là một cuộc chiến huynh đệ tương tàn. Sau đó họ còn nhân danh công lý để trả thù và hành hạ những người được họ “giải phóng” bằng việc bỏ tù hay phân biệt đối xử trong bổ nhiệm, thi cử. Bây giờ chọn lãnh đạo không phải xét đến năng lực hay đạo đức mà phần lớn do yếu tố Đảng quyết định.

Nguyên nhân mình viết bài này là vì mình mới nghe tin thăng em mình nộp đơn xin nghỉ việc ở Huế. Để dễ hiểu mình muốn nói một chút về các loại người khác nhau trong xã hội. Con cừu: ngây thơ, trung thành và dễ dẫn dắt. Con lừa: cứng đầu và bảo thủ. Con cáo: tinh ranh và xảo quyệt, không từ thủ đoạn để tiến lên. Con cú: khôn ngoan theo nghĩa tích cực, đề cao tính chính trực và bảo vệ các giá trị xã hội.

Theo mình thì thăng em thuộc dạng con lừa cứng đầu cứng cổ. Nhưng có sao đâu, công việc nó làm liên quan đến những con số và giấy tờ nên không cần nhiều cảm xúc. Nếu nó mà ở Mỹ này thì mình nghĩ không có vấn đề gì cả. Nhưng nó không có được cái phước đó. Cũng vì không thể làm được con cừu dễ bảo, nó bị hét sếp này đến sếp khác chèn ép và trù dập trong một thời gian khá dài. Nó không được phân công làm gì cả trong vòng bảy năm, nó sống cũng coi như chết. Vì nó làm cho cơ quan nhà nước nên không thể đuổi việc nó được. Nó cũng như rất nhiều người khác, kể cả nhiều vị có học vị cao đã từng tâm sự với mình trong các bữa nhậu. Họ rất bất mãn nhưng vì miếng cơm cho con mà chấp nhận ngồi chơi xơi nước, làm người “câm đui điếc”, hay theo chủ nghĩa ba không: “không nghe, không thấy, không biết.” Việc không trọng dụng họ, dù nhân tài hay “nhân thường”, là một sự lãng phí của xã hội về chất xám và sức lao động.

Mình có bà chị họ là bác sĩ rất giỏi, dù tính cách chị đôi khi bản thân mình cũng không thích lắm. Nhưng chị cũng không

hại ai, chỉ chú tâm vào công việc. Vấn đề giao tiếp lấy lòng người khác chị không giỏi. Thì mấy ai mà giỏi hết đâu. Chỉ thế thôi mà công danh sự nghiệp lận đận, bị đá lui đá tới như một trái banh. Chị bị quy kết đủ mọi cái xấu. Minh tiếc cho chị vì với sự thông minh hơn người, chỉ cần bỏ tâm để học cách làm người XHCN thì cuộc đời chị đã là rất khác. Minh thấy tiếc, không phải cho chị mà cho một nước Việt buồn.

Hồi mình còn ở Huế, sở mình làm có một anh là tiến sĩ rất giỏi về chuyên môn nhưng tính tình bị cho là hơi ngông, anh bị ông sếp đi không cho làm bất cứ điều gì một thời gian. Nói gì cũng bị xem xét, cho là có mưu mô chống đối. Anh đâm ra bất mãn, bia rượu và cờ bạc tối ngày. May là anh thuộc loại giỏi thật sự nên được Đà Nẵng trải chiếu hoa mời vào. Nhiều người học được cách duy nhất để tồn tại là phục tùng cấp trên vô điều kiện, nịnh bợ càng nhiều càng tốt. Ba ví dụ trên rất dễ tìm. Các bác cứ về Việt Nam, vào công sở bắt gặp một người thì họ sẽ kể cho các bác nghe họ bất mãn ra sao, bị trù dập thế nào. Hàng ngày chỉ mỗi nghĩ đến chuyện đấu đá, đối phó với nhau đã quá mệt mỏi còn sức để làm việc theo đúng nghĩa đen của nó. Thăng bạn mình còn đau khổ hơn vì nó là một con cú với sự thông thái và chính trực. Theo mình nó là đứa là “mười phần vện chín ruồi”. Thế mà không có đất dung thân! Nó chết vì sự chính trực của mình, vì sự không thỏa hiệp với những điều xấu. Nước trong quá thì không có cá. Ở một xã hội mà đối trá là lẽ sống thì không có đất cho dạng người con cú. Đau đớn hơn, nhiều anh em bạn bè khi nói chuyện với nhau còn cho rằng thăng bạn mình là viễn vông kiêu như “out of touch with reality” vậy. Nhiều người như nó sinh ra nhầm thời.

*Ai ai mà cũng khỏa thân
Thì đưa mặc quần là đưa khiêu dâm
(Thơ Bảo Sinh).*

Mình có một anh bậc đàn anh cũng có cá tính như thăng bạn mình nhưng anh này thì ở Mỹ. Anh là người trắng đen rạch ròi, đấu tranh đến

cùng không thỏa hiệp với điều gì. Mình biết chắc rằng anh sẽ cực lực phản đối những phát ngôn kiểu như XHCN là đỉnh cao trí tuệ loài người, hay Việt Nam mình dân chủ cao hơn vạn lần so với các nước tư bản. Chắc chắn anh cũng như đứa bạn mình sẽ bị buộc tội cứng đầu, không hòa đồng hay cao hơn là không có tinh thần lạc quan cách mạng, làm lung lay ý chí cách mạng. Người như anh ấy sống phây phây ở đất tư bản giãy chết này. Nhưng bạn mình cũng như anh mà chết đứng ở ngay trên quê hương.

*Quê hương đâu còn khế ngọt
Cho ta treo hái mỗi ngày
Quê hương giờ đây khế rụng
Lâu rồi rụng thối thành phân*

Con cú như bạn mình thì khó có đất sống trong giai đoạn này. Anh hùng thường chết sớm. Ăn theo nói leo, gió chiều nào theo chiều đó đang lên ngôi. Ai mạnh thì theo, không cần đúng sai. Thời đại này cáo nhiều hơn cú. Mình không nói loài người như cáo là xấu và cũng không bài trừ nó. Đó cũng là một thành phần quan trọng của xã hội loài người. Nếu vậy thì mình đang tố cáo người khác không dung mà bản thân mình cũng không dung. Nhưng nếu thành phần này sống vinh hoa phú quý thì cũng nên để các thành phần khác được sống. Thú như lá mơ lông mà còn có ích nữa là.

Mình viết xong rồi nhưng đọc lại thấy bài viết nhạt quá, như một bộ phim mà không có cảnh nóng hấp dẫn nên viết thêm đoạn này. Không biết nó có làm cho phim hấp dẫn thêm hay bị ném đá đây. Thôi thì một liều ba bảy cũng liều. Xin cảnh báo là đoạn tiếp theo đây có từ ngữ và nội dung không phù hợp với trẻ em, người yếu bóng vía hay gì đó. Chủ đề hôm nay là Dung nên mình cố gắng không công kích đối tượng nào hết. Sở dĩ mình rào đón vậy là vì mình đang muốn đề cập đến một thành phần đông đảo nhất của xã hội: những con cừ. Làm chính trị như bác Trâm thì thành phần này là quan trọng nhất, nên không ai đại gì mà công kích, chỉ cần lấy được lòng nhóm này là chắc thắng. Những con cừ ở đây bao gồm cả cha ông mình, anh em

bạn bè mình và cả mình trong đó. Làm con cừ không có gì là xấu cả. Ngoan là một đức tính tốt: cháu ngoan bác Hồ, gái ngoan,...

Theo mình trong đàn cừ này, một số con cừ là cừ bẩm sinh nghĩa là sinh ra đã là cừ. Loại này là ngây thơ và hạnh phúc nhất. Loại thứ hai là cừ hóa, tức là sinh ra không phải là cừ nhưng do đấu tranh sinh tồn mà tiến hóa thành cừ. Rồi cuối cùng cũng nghĩ mình là cừ và “yên phận cừ” của mình. Loại thứ ba là giả cừ hay cố gắng làm cừ. Loại này chiếm số đông. Thôi thì làm cừ có chết ai, nhiều khi còn được cỏ mà ăn. Nếu vấn đề dừng ở đây thì không có gì đáng nói. Nhưng nhiều con cừ thật hay giả có thể lên tiếng cho rằng mình đáng được tôn vinh hơn. Cho rằng mình là khôn còn lừa là ngu và đáng chết. Ai làm gì cũng có cái lý riêng của họ. Mình gọi đây là “lý ở lỗ” hay chữ nghĩa hơn là “thuyết ở trường”. Mình nói đến thuyết này là vì cách đây mấy hôm thằng con lớp sáu của mình kể chuyện nó vừa tham dự debate về một vấn đề là đa dạng hóa bữa ăn trưa cho học sinh. Trường cho học sinh lớp sáu chia làm hai nhóm, một nhóm đưa lý luận để thay đổi, một bên là không muốn thay đổi. Nếu bên nào thắng thì trường sẽ làm theo ý kiến đó. Trường tiểu học mà đã cố sù ý những chuyện dân chủ đó, hèn gì về nhà mình nói gì nó cũng cãi lý với mình. Luôn tiện mình đưa ra đề tài cho hai thằng con mình, thằng lớn thì đưa ra lý do để bảo vệ cho việc ở lỗ đến trường, có những điểm lợi gì. Thằng nhỏ thì bảo vệ việc cần phải bận áo quần đến trường. Hai thằng con mình giống mình, mấy chuyện bậy bạ đó thì hăng say lắm và thằng lớn nhiều lý lẽ hơn cuối cùng tự cho nó thắng. Tóm lại, người Việt mình vấn đề hay dở chưa quan trọng, ai lý sự hơn thì thắng, kể cả lý sự cùn như lý ở lỗ. Loài người tiên bộ thích tranh luận và đối thoại (debate and dialogue) để giải quyết vấn đề. Việt Nam cũng cố gắng học theo nhưng biến đổi thành “tranh lộn và đối

thời” vì vậy cái lý thuộc về kẻ mạnh và gian.

Nói vậy chứ mình hoàn toàn không ủng hộ cái loanh quanh đó. Mình thì đơn giản và thẳng vào vấn đề. Mình là con cừu thì nhận mình là con cừu. Thú nhận sự yếu đuối và sợ hãi của mình, điều này cần thiết cho sự sinh tồn. Đừng nên lảng tránh sự thật bằng cách cho lừa là ngu. Lừa ngu thì đúng, những điều đó không làm cừu mạnh mẽ lên được. Một đàn chị hỏi sao mình không đi học lại như bác này bác kia. Mình thưa với chị mình không đủ “chí” như các bác đó để ngồi ghế nhà trường ở tuổi U50. Lúc mình mới hai mươi mà mình đã nổi tiếng là đứa chuồn học nhất trường ai cũng biết, điểm yếu lớn nhất của mình là phải ngồi trên ghế nhà trường để nghe giảng bài. Dường như sự giải thích của mình chưa làm đàn chị thỏa mãn, chỉ vì chị quý mình và đặt nhiều niềm tin vào mình. Thôi thì mình nói thẳng với chị luôn để chị khỏi phải hy vọng đưa em này nữa, mình nói với chị mình bây giờ chị thích bia ôm thôi. Chị mình xem chừng thất vọng lắm. Thà thất vọng còn hơn gieo hy vọng hão huyền rồi một ngày vỡ mộng. Và đó cũng là cách mình bao dung với bản thân để không cảm thấy đau khổ khi mình không thực hiện được ước mơ nào đó.

Con người sống trong xã hội theo kiểu cộng sinh, hay cùng tồn tại. Sự cộng sinh ấy là sự tương giao lòng khoan dung bất chấp những ý thức hệ khác nhau. Lòng khoan dung có vai trò quyết định đến sự bình yên trong xã hội, sự an lạc trong cộng đồng và phát triển của cả quốc gia. Điều này cũng dễ hiểu vì hòa bình là mục đích còn khoan dung chính là phương tiện để giúp chúng ta đạt được. Có sự khoan dung sẽ khiến người ta sống chan hòa, nhân ái và dễ thông cảm, đó là những chất liệu làm cho mọi người gắn bó với nhau và ấm áp tình cộng đồng hơn.

Người ta thường nói: “trời không dung đất

không tha” hay “không còn chôn dung thân” chỉ việc một người nào đó vào lâm hoàn cảnh bế tắc, không lối thoát. Bây giờ thì con người Việt đã thay trời hành đạo... tặc. Người không dung, người không tha, người giết người để lập chiến công. Trời cao có thấu?

Theo quan niệm phương Đông, thiên thời địa lợi nhân hòa là điều kiện tối ưu để phát triển một tổ chức hay xã hội. Theo mình thì chữ Dung bao hàm cả địa lợi và nhân hòa. Địa lợi ngày nay không phải là địa hình hiểm trở như trong chiến tranh hay đất đai màu mỡ trong thời bình ngày xưa mà địa lợi nghĩa là môi trường có trọng dụng và khuyến khích nhân tài, có thu hút đầu tư và phát triển các nguồn lực hay không. Đất tốt tươi thì cây cối phát triển. Một môi trường xã hội đầy những giả dối là điều kiện không thể tốt hơn cho cái xấu lên ngôi. Địa lợi sinh ra nhân hòa và ngược lại địa không lợi thì nhân khó mà hòa. Việt Nam đang là mảnh đất tốt để phát triển sự lừa lọc, dối trá, lưu manh. Lãnh đạo VN từ nhỏ đến lớn đa phần đều có tư tưởng kẻ bắt đồng với mình là kẻ thù của mình và cần phải loại bỏ tận gốc. Và họ có quyền lực (bằng cách mua bán) để làm điều đó. Đau đốn thay cho phận người bọt bèo yếu đuối. Những người lãnh đạo có chữ Dung sẽ có tư duy cởi mở để thấy được vẻ đẹp của những điều khác biệt. Điều đó giúp nhân viên dám nói lên những ý kiến của mình góp phần cho hiệu quả công việc.

Nhiều người bảo việc chèn ép, trù dập thì ở đâu cũng có. Đúng. Ở Mỹ theo thống kê thì office politics cũng phổ biến nhưng không ở mức độ trầm trọng như ở Việt Nam. Với lại điều khác nhau cơ bản giữa Việt Nam và Mỹ thì cơ hội việc làm ở đây cao hơn rất nhiều nên con người không cảm thấy bế tắc. Vì thế các lãnh đạo ở Mỹ cũng không có cơ hội để tối đa hóa sự hành hạ của mình với cấp dưới. Mình đi thực tập ở nhiều nơi trên đất Mỹ, rồi làm việc với nhiều nhóm khách hàng khác nhau. Ở Mỹ này cũng có phe cánh, chèn ép chứ không phải không có. Nhiều đứa kể chuyện với mình môi trường làm việc “not healthy” và bỏ đi

nơi khác. Nhưng ở đây thường có lối thoát chứ không phải bế tắc như VN mình, nhất là đối với các thành phố nhỏ như Huế. Anh ở đó, gia đình ở đó, ai cũng chịu đựng ăn xôi ... hăm chứ không dám đi đâu. Nhiều người chấp nhận làm việc vài chục năm trong một môi trường đầy ức chế để kiếm miếng cơm cho con. Nói thì dễ chứ nhà cửa vợ con ở đó rồi, đi đâu bây giờ, rồi làm gì để sống. Mình từng nghe nhiều sếp ở Việt Nam rất hãnh diện rêu rao mình đã triết được đứa này, hay làm đứa kia quy lụy. Mình hay nói đó là một thứ khoái cảm bệnh hoạn vô đạo đức.

Lúc mình mới vào SG làm việc cho một công ty nước ngoài, sếp trực tiếp của mình là một chị người Bắc rất giỏi về kinh doanh nhưng khó tính vô cùng. Một hôm chị cùng một chị nữa và mình đi công tác miền Tây trên chiếc xe bốn chỗ ngồi của công ty. Chị sếp mình ngồi trước cạnh anh tài xế, chị kia ngồi sau tài xế, còn mình thì ngồi sau chị sếp mình. Suốt quãng đường đi từ SG đến Cần Thơ, rồi An Giang và trạm dừng cuối cùng là Rạch Giá, chị sếp mình hạ ghế đến mức tối đa để nằm ngửa, ghế của chị gần như nằm trên bụng mình, hai chân chị thì gác lên kính xe phía trước để ngủ gật o o. Chị ngồi bên cạnh mình thấy tỏ vẻ thương xót mình nhưng cũng không dám làm gì cả. Lúc làm việc xong ở Kiên Giang và chuẩn bị về lại SG, mình bảo với hai chị lên SG trước mình ở lại thăm đứa bạn ở Kiên Giang. Hôm sau về đến SG là mình nghe tin mình bị đuổi việc. Cũng may là công ty chiều ý chị sếp mình là đuổi mình khỏi bộ phận của chị nhưng chuyển mình qua làm một bộ phận khác còn lớn hơn nhiều. Đi đâu ai hỏi mình chuyện gì đã xảy ra và hỏi nhiều về chị sếp nhưng mình không nói gì cả. Chừng một năm sau mình đi công tác các tỉnh gặp ai cũng hỏi thăm mình, nói rằng chị sếp cũ khó tính của mình đi đâu cũng khen mình là giỏi và đàng hoàng nữa. Một thời gian ngắn sau mình cũng làm sếp ở một vài công ty có số nhân viên lên hơn cả trăm người. Mình thích vận dụng định luật bảo toàn năng lượng trong điều hành công việc. Làm sao để hạn chế việc mất mát năng lượng bên trong tổ chức cho việc đối phó

với nhau hay đấu đá nội bộ để tập trung năng lượng của mọi người vào công việc chính mang lại hiệu quả. Kết quả là những nơi mình làm sếp, không khí làm việc nhẹ nhàng mà kết quả kinh doanh rất tốt. Nhân viên cấp dưới của mình chưa bao giờ bị mình nặng nề hay phải hối lộ mình gì cả. Minh quan niệm quan hệ cấp trên cấp dưới chỉ là tám tiếng mỗi ngày trong một khoảng thời gian nhất định nào đó thôi chứ mình không làm cha ai đòi đòi kiếp kiếp cả. Làm sao để khi hết làm việc với nhau họ cũng không nhớ về mình với nỗi sợ hãi hay hận thù. Nhiều anh chị lớn tuổi sau hơn cả chục năm vẫn liên lạc với mình và một sếp hai sếp làm mình thấy mắc cỡ pha lẫn chút hãnh diện.

Lúc còn ở VN mình được xếp vào loại nổi loạn. Nói ra mắc cỡ vì sang đất Mỹ này mình có lẽ là con ngựa thuần nhất trong những con ngựa thuần. Mình mà nổi loạn 1 thì thằng con mình nổi loạn 10, những người nổi loạn nhất phải đến cả thang điểm 1000. Mình nhớ chuyện cách đây hai mươi năm ở lớp tiếng Pháp do Francophone tổ chức ở Huế. Cô giáo người Pháp hỏi ước mơ và nguyện vọng của mỗi người. Mình trả lời chỉ muốn là một người bình thường thôi. Học viên cả lớp là bác sĩ nhìn mình như người ngoài hành tinh và đồng thanh nói mày là người bình thường rồi, ước muốn chi nữa. Họ không hiểu ý mình và có ý rằng mình muốn chơi trội. Mà thật sự mình có muốn chơi trội nữa thì có sao đâu. Một số trong nhóm những người thích chơi trội đã dẫn dắt sự thay đổi của thế giới này. Sự bất thường không phải là bất bình thường, chỉ là điều mình chưa biết đến mà thôi.

Mình hầu như không làm việc nhiều ở các cơ quan nhà nước của VN một thời gian khá dài trước khi đi Mỹ. Nếu có thì mình là loại nào? Câu trả lời rất khó vì mình phải trung thực với bản thân. Để trở thành những thành phần lãnh đạo nịnh trên nạt dưới thì mình không đủ tố chất. Để can tâm làm một

con cừu mình không đủ chữ nhân. Khổ thật. Nếu mình bắt buộc phải chọn một trong hai thì chắc chắn mình sẽ chọn người thông trị. Có lẽ đó cũng là lý do để một số người bạn tốt của mình chọn con đường này. Và không lạ gì một số trong đó đã bị tha hóa. Trong một xã hội nặng về xin cho, ban phát thì quyền lực dễ làm tha hóa con người.

Dale Carnegie từng nói: when dealing with people, remember you are not dealing with creatures of logic but creatures of emotions. Mình xin được thêm là: when dealing with Vietnamese people, you are dealing with creatures of neither logic nor emotions.

Người ta nghiên cứu nhiều về thời kỳ Phục hưng và nguyên nhân của nó. Phục hưng là khôi phục lại những giá trị cũ từ hồi cổ đại đã bị mai một. Theo mình thì một trong những nguyên nhân quan trọng nhất là sự khoan dung. Thời kỳ phục hưng bắt đầu vào thế kỷ 14 ở Florence, nguyên nhân của nó là do sự thay đổi trong ý thức hệ của người dân và lãnh đạo. Một lối suy nghĩ mới được gọi là Humanism. Chính phủ ở đây theo đường lối cộng hòa, đề cao sự tự do, dân chủ và tôn trọng ý kiến của tất cả mọi tầng lớp. Cuộc cách mạng về tư duy này dẫn đến một nền kinh tế thịnh vượng và các loại hình văn hoá nghệ thuật phát triển vô cùng rực rỡ trong gần ba thế kỷ.

Việt Nam có Phục hưng không? Cái gì rồi cũng phải đến lúc chấm dứt nhưng khi nào thì không biết được. Nếu không thì:

*Kiếp sau nếu được làm người
Đừng làm người Việt xin trời xét cho*

Nguyễn Thanh

VUI CƯỜI

May thật!

Hết giờ làm việc, sếp vội vàng gọi đến nàng mới quen từ khách sạn:

- Hello! Ai đây? Em đó hả? Tôi nay anh sẽ đến, nhớ đón anh nhé cục cưng.

- Anh đó hả? Không được đâu anh, ngày mai đi, vì đêm nay lão già sẽ về nhà.

Nhận ra tiếng vợ mình (hoá ra sếp lảng trí gọi nhầm số điện thoại tại nhà), sếp vội vàng cúp điện thoại xuống hầm hầm: Chết cha, may quá! Chút nữa bà ta nhận ra tiếng mình.

Khỏi cần lấy mẫu thử nghiệm

Vợ đem ông chồng già đến khám bác sĩ. Khám xong, Y tá bảo ông chồng: - BS muốn lấy mẫu phân, mẫu nước tiểu và mẫu tinh dịch để thử.

Bà vợ bảo chồng: Ông cứ đưa cho cô cái quần lót, trên đó có đủ các mẫu để thử nghiệm, khỏi cần lấy riêng.

Buồn

Một ông than thở với bạn.

-Tôi buồn quá ông ạ, có thằng con mới tí tuổi đầu mà đã nghiện rượu rồi!

-Thế thì tai hại quá! Vậy bây giờ anh tính sao?

-Àh... giờ thì tui đành phải tự đi mua rượu thôi, chứ sai nó đi mua lúc về đến nhà chỉ còn một nửa !?!!...